

Resum dels continguts de les taules rodones
Jornada “CIUTADANIA, DRETS I SALUT MENTAL:
PROTECCIÓ JURÍDICA I ATENCIÓ INTEGRAL”

7 de novembre de 2008

Auditori ONCE Catalunya - Barcelona

TAULA INAUGURAL

Hble. Sra. Marina Geli, consellera de Salut
Xavier Trabado, president de la FECAFAMM

Presentació de la guia de serveis per a persones amb malaltia mental

Carolina Homar, directora general de l'ICASS, Departament d'Acció Social i Ciutadania

• **TAULA RODONA 1: “La persona amb malaltia mental i la família. Protecció jurídica i atenció socio-sanitària. Reflexions ètiques”**

Horari: de 9.45 a 11.45 h.

La primera taula rodona porta per títol “La persona amb malaltia mental i la família. Protecció jurídica, atenció socio-sanitària i reflexions ètiques”. L'objectiu d'aquesta taula és introduir algunes consideracions generals de les persones amb malalties mentals greus com a ciutadans de ple dret i analitzar des de diferents punts de vista la limitació de l'exercici d'aquests drets bàsics com a ciutadans, a conseqüència d'un trastorn mental sever. Per tant, en aquesta taula no s'abordaran directament aspectes en relació a un fet penal, sinó que es tractaran aspectes ètics, socials, sanitaris i jurídics derivats de la limitació de l'exercici dels seus drets.

El moderador de la taula serà **Antonio Fermoso**, vicepresident de la FECAFAMM i president de l'Associació ATAGAM. Farà una breu presentació de l'objectiu de la taula i la presentació dels quatre conferenciantes.

Begoña Román, professora d'ètica de la Facultat de Filosofia a la Universitat de Barcelona i doctora a la mateixa Universitat, centrarà la seva exposició en algunes consideracions ètiques a tenir en compte que han de guiar les polítiques d'integració i la seva legislació en general, i les polítiques en matèria de salut mental en particular. S'analitzaran des d'aquesta àrea del coneixement els conceptes de ciutadania i d'autonomia, la categoria de persona amb malaltia mental i com aquesta condiciona els requisits de la ciutadania. Begoña Román analitzarà el concepte de responsabilitat, tant de les persones amb discapacitat derivada de malaltia mental com de la ciutadania i els poders públics en el desenvolupament de mesures solidàries. Per últim, Begoña Román comentarà alguns aspectes ètics a tenir en compte davant un delicte comès per persones amb malalties mentals.

Carles Villagrasa, doctor de Dret i professor de la Universitat de Barcelona, centrarà la seva exposició en la resposta que dona la legislació vigent a la restricció de l'exercici de certs drets civils a causa de la malaltia mental. La situació que es troben aquestes persones i, en concret, la possible declaració judicial d'incapacitació. L'adopció de mesures judicials davant un ingrés urgent i involuntari seran alguns aspectes abordats en aquesta presentació.

Cristina Gisbert, psiquiatra i Cap del Servei de Rehabilitació Psiquiàtrica de l'IAS de Girona versarà la seva presentació sobre la problemàtica i les necessitats de les persones amb trastorn mental sever i la necessitat d'un abordatge integral mitjançant una xarxa d'atenció a la salut mental que dona resposta a les necessitats globals de la persona i que transcendeix de l'estrictament sanitari. La doctora Gisbert emfatitzarà en la importància dels programes de rehabilitació psicosocial per a la millora de la qualitat de vida de les persones amb malaltia mental i les seves famílies, i la seva integració comunitària.

Joaquim Soler, advocat i assessor del Síndic de Greuges de Catalunya en l'àrea de salut, exposarà en la seva presentació les obligacions dels poders públics en matèria de salut mental, ja que la missió del Síndic de Greuges és garantir el dret de totes les persones a una bona administració amb independència i objectivitat. Soler exposarà les garanties i mesures de control i els principis de la Llei General de Sanitat que contempla el desenvolupament dels serveis de rehabilitació i reinserció social necessaris per a una adequada atenció integral als problemes de la persona amb malaltia mental, buscant la necessària coordinació amb els serveis socials. Per finalitzar, explicarà als assistents les actuacions desenvolupades pel Síndic de Greuges que tenen com a principals beneficiaris les persones amb malalties mentals greus i a les seves famílies.

Cada ponent tindrà un temps estimat en 25 minuts per la seva presentació seguint l'ordre establert en aquest document. Begoña Román excusa la seva participació en el *turn de preguntes* al final de les conferències per qüestions d'agenda i es conten 5 minuts més per a la seva presentació.

- **TAULA RODONA 2: “La malaltia mental en el sistema penal”**

Horari: 12.15-14.15 h.

La segona taula rodona porta per títol “la malaltia mental i el sistema penal” i abordarà la complexa situació de les persones amb malaltia mental davant un fet delictiu. En aquesta situació, la persona es troba amb una doble condemna: la presó i una malaltia mental en ocasions sense el tractament adequat. Els conferenciants intentaran respondre a la pregunta de si els sistemes sanitaris actuals són capaços d’assegurar el dret a una atenció a la salut mental en l’àmbit penitenciari.

La moderadora de la taula serà **Teresa Marfull**, directora-gerent de la FECAFAMM. Farà una breu presentació de l’objectiu de la taula i la presentació dels quatre conferenciants.

Francesc Pérez Arnau, director de l’Àrea de Psiquiatria Penitenciària de Catalunya gestionat per Sant Joan de Déu - Serveis de Salut Mental, exposarà el model d’assistència psiquiàtrica penitenciària de Catalunya basat en la necessitat de crear equips especialitzats penitenciaris integrats al sistema sanitari general i que requereix una estreta coordinació entre la xarxa penitenciària i la de salut mental. A més, explicarà els diferents dispositius per a aquest col·lectiu en els centres penitenciaris de Catalunya i, en particular, la Unitat d’Hospitalització Psiquiàtrica penitenciària de Catalunya situada en les dependències del Centre Penitenciari de Brians.

Rosa Aragonès, magistrada jutge del Jutjat del Penal número 9 de Barcelona, realitzarà una anàlisi del concepte d’imputabilitat per causa mental i exposarà els diferents aspectes processals que determinaran la resolució judicial de diferents mesures preventives, privatives de llibertat o alternatives, així com possibles sentències davant d’un fet delictiu comès per una persona amb malaltia mental.

Marc Cerón, subdirector general de Reparació i Execució penal a la Comunitat, versarà la seva presentació sobre l’organització de l’atenció especialitzada en salut mental en el context del sistema d’execució penal a Catalunya. Cerón exposarà el perfil de la població atesa, els programes i professionals i descriurà l’atenció en el context de la pena privativa de llibertat i de les mesures de seguretat.

Mariano Hernández, cap de Psiquiatria del Departament de Salut Mental del districte de Tetuán (Madrid), abordarà diferents aspectes de l’itinerari de la persona amb malaltia mental que és detinguda per cometre un delicte. A més, se centrarà en la dimensió de la problemàtica en l’escenari internacional i presentarà diferents estudis i recomanacions a nivell europeu referent a la temàtica.

Cada ponent tindrà un temps estimat de 25 minuts per a la seva presentació seguint l’ordre establert d’aquest document.

- **TAULA RODONA 3: “Programes d’intervenció en l’àmbit penitenciari. Experiències innovadores”**

Horari: 15.45-17.45 h.

La tercera taula rodona porta per títol “Programes d’intervenció en l’àmbit penitenciari. Experiències Innovadores” i es presentaran diferents accions desenvolupades a Madrid, Andalusia i Navarra que facilitarà l’anàlisi comparatiu i una visió de conjunt.

El moderador de la taula serà **César Margüenda**, tècnic de la FECAFAMM. Farà una breu presentació de l’objectiu de la taula i la presentació dels quatre conferenciantes.

Alicia Abad, directora del Programa d’Intervenció psicosocial al centre penitenciari Madrid 4 (Navalcarnero) gestionat per INTRESS, ens descriurà aquesta experiència intrapenitenciària, la població atesa, els resultats del programa en els més de deu anys d’execució i algunes valoracions i propostes de millora.

Maite Marcos, directora del Programa de Rehabilitació i integració sociolaboral de persones amb malaltia mental crònica de l’Hospital Psiquiàtric penitenciari de Sevilla II, ens presenta aquesta experiència, les diferents fases del projecte fins a la seva consolidació, peculiaritats del tipus d’intervenció i població atesa que ens ajudin a comprendre la realitat que viuen les persones amb malaltia mental en aquest centre.

José María López, coordinador del Programa d’àmbit penitenciari de la Fundació Manantial, ens presentarà una anàlisi crítica de les problemàtiques i necessitats de les persones amb trastorn mental sever en l’àmbit penitenciari i explicarà els programes alternatius a la institucionalització psiquiàtrica, amb propostes d’intervenció en l’àmbit penitenciari i judicial. També presentarà diferents estratègies de prevenció, promoció i intervenció proposades per la Fundació per millorar la qualitat de vida d’aquestes persones.

Amador Ruiz, cap del Servei Social Penitenciari de Navarra depenent de la Secretaria general d’Institucions Penitenciàries, centrarà la seva presentació en l’aplicació de mesures penals alternatives en la comunitat foral i analitzarà les diferents actuacions necessàries perquè la normativa de les mesures penals alternatives tingui un compliment òptim, els procediments de treball en l’execució d’aquest programa i els resultats obtinguts en l’últim any.

Cada ponent tindrà un temps estimat de 25 minuts per la seva presentació seguint l’ordre establert en aquest document.

- **Presentació de les aportacions elaborades per les persones ingressades a l'Hospital Psiquiàtric Penitenciari de Catalunya (Can Brians)**

Horari: 17.40-18.00 h.

Els professionals de la Unitat de l'Hospital Psiquiàtric Penitenciari de Can Brians han seleccionat un grup de pacients representatiu de l'Hospital per recollir les seves reflexions i opinions en primera persona i mitjançant una sèrie de sessions de treball, han elaborat un document que serà llegit en el seu nom.

Els professionals de la Unitat de l'Hospital Psiquiàtric Penitenciari que han participat en aquesta experiència són:

Toni Caballé Martínez
Alejandro González Cáceres
Eva Infantes López
Violant Burgès Ramos

CLOENDA

Hble. Sra. Montserrat Tura, consellera de Justícia
Xavier Trabado, president de la FECAFAMM
Teresa Marfull, directora-gerent de la FECAFAMM